

SAMORDNET KOMMUNAL MUSIKKOPPLÆRING

FORSØK OG UTVIKLING

MODELLER FOR STATSTILSKOTT

FORSLAG FRA ARBEIDSGRUPPE

KNYTTET TIL GRUNNSKOLERÅDETS

MUSIKKINFORMASJONSTJENESTE

MARS 1981

INNHOOLD:

1. INNLEDNING
 - 1.1. Mandatet
2. ARBEIDSGRUPPENS KONKLUSJONER
3. KOMMUNALE MUSIKKSKOLER - FORSØK OG UTVIKLING
 - 3.1. Selektive - kontra åpne musikkskoler
 - 3.2. Musikkskolene og grunnskolen
 - 3.3. Musikkskoleavgiften
 - 3.4. De praktisk-estetiske valgfag på grunnskolens barnetrinn
 - 3.5. Gruppeundervisning i kommunale musikkskoler
 - 3.6. Musikkskolene og det lokale musikklivet
 - 3.7. Musikkskolene og barnas hjemmemiljø
 - 3.8. Statsstøttesaken
 - 3.9. Interpellasjonsdebatten i Stortinget 6.2.80
 - 3.10. Samordnet musikkforsøk. Evalueringsrapportens kommentar til statsstøttesaken
 - 3.11. Modeller for beregning av statstilskott.
4. BEREGNINGSMODELLER FOR STATSSTØTTE TIL KOMMUNAL MUSIKKSKOLEVIRKSOMHET
 - 4.1. Beregning av minstetall
 - 4.1.1. Basisressurs
 - 4.1.2. Prosenttillegg
 - 4.2. Kommentarer
 - 4.3. Forslag til gjennomføringsplan
5. MODELL A. UTVIDET MUSIKKOPPLÆRING TIL ELEVER I GRUNNSKOLEALDER
 - 5.1. Basisressurs
 - 5.2. Prosenttillegg
 - 5.3. Grunnskolens andel av totalressursen
 - 5.4. Administrasjon av tilskottsordningen
 - 5.5. Styringsorgan
 - 5.6. Kommentar til modell A
 - 5.7. Kostnadsberegning

6. MODELL B

- 6.1. Basisressurs
- 6.2. Prosenttillegg
- 6.3. Kommentar til modell B

7. FORSLAG TIL MIDLERTIDIGE RETNINGSLINJER FOR KOMMUNAL
MUSIKKSKOLEVIRKSOMHET

- 7.1. Organisering
- 7.2. Undervisningstida
- 7.3. Undervisningen
- 7.4. Musikkskoleavgiften

Vedlegg 1: Den kommunale musikkskole og musikkbarnehage-
tilbudet

Vedlegg 2: Musikkskolens ansvar for elever ut over skole-
alder

1. INNLEDNING

1.1. Mandatet

I brev til Grunnskolerådet 11.2.81 ber Kirke- og undervisningsdepartementet om at det blir utarbeidet et notat med følgende innhold:

1. Kommentarer til Kirke- og undervisningskomiteens innstillinger hva gjelder kommunal musikkopplæring.
2. Forslag til alternative modeller for statsstilskott til kommunal musikkvirksomhet. Herunder drøftes tilskottshjemler for elever før og ut over grunnskolealder. De modeller som nyttes skal på forhånd være avklart med Kirke- og undervisningsdepartementet.
3. Kostnadsberegninger for de foreslåtte modeller.
4. Forslag til betingelser og retningslinjer for tildeling av et eventuelt statstilskott.
5. Mulige planer for en suksessiv innføring av statstilskott tilpasset en eventuell opptrappingsplan over en tre - femårs periode.

Notatet må være Kirke- og undervisningsdepartementet i hende innen 1. april d.å.

Grunnskolerådets referansegruppe for musikkinformasjonstjenesten har arbeidet med notatet i møte den. 13., 23. og 24. mars d.å.

De tilskottsmodellene som er foreslått ble drøftet med Kirke- og undervisningsdepartementet, Skoleavdelingen i møte 24. mars d.å.

2. ARBEIDSGRUPPENS KONKLUSJONER

- Instrumental og vokal opplæring bør være et åpent tilbud til alle interesserte elever i grunnskolealder.
- Arbeidsgruppen mener at tilbudet også bør omfatte førskolebarn og elever i videregående skolealder. Musikkopplæring for disse aldersgrupper er omtalt i pkt. 6 (modell B) og i vedlegg 1 og 2.
- Undervisningen organiseres under skolestyret. Skolestyret oppnevner et musikkskoleutvalg som får ansvaret for samordning av og ressursfordeling til "det utvidede musikkopplæringstilbudet" i grunnskolen.
- Med "utvidet musikkopplæring" forstår arbeidsgruppen musikkopplæring ut over grunnskolens obligatoriske musikktimer. Dette vil si
 - 1) musikk som valgfag i grunnskolen
 - 2) instrumental og vokal opplæring i kommunal musikkskole.

- Arbeidsgruppen foreslår at det utvidede musikkopplæringstilbudet finansieres av stat, kommune og ved elevavgift.
- Arbeidsgruppen legger vekt på at elevavgiften holdes så lav at den ikke virker sosialt diskriminerende.

Elevavgiften bør ikke betraktes som betaling for undervisning, men som delvis dekning av nødvendige driftsutgifter. (undervisningsmateriell, vedlikehold av instrumenter m.m.)

- Regler for beregning av refusjonsberettiget timetall til den utvidede musikkopplæring, fastsettes av departementet i rundskriv hvert år. Arbeidsgruppen mener at dette timetallet bør inkludere et tilskott til gruppedeling i estetiske valgfag på grunnskolens barnetrinn. (3-6)
 - Arbeidsgruppen foreslår at refusjonsordningen bygger på det regelverket som gjelder for refusjon av utgifter til lærerlønn i grunnskolen.
 - Arbeidsgruppen har vurdert ulike modeller for stats-tilskott.. Primært ønsker gruppen en modell som inkluderer førskolebarn og elever ut over grunnskolealder. Som ledd i en opptrappingsplan har arbeidsgruppen foreslått modell A. Denne innebærer statstilskott til "utvidet musikkopplæring" for barn i grunnskolealder.
 - Arbeidsgruppen foreslår at tilskottsordningen iverksettes fra 1. januar 1982.
 - Dersom alle kommuner med etablert musikk-skole kommer med i ordningen, og arbeidsgruppens forslag til timeforbruk legges til grunn, blir statstilskottet for 1982 på omlag 35 millioner kroner.
- Arbeidsgruppen foreslår en opptrapping slik at det for 1982 utbetales 75 % av tilskottet (ca. 26. mill.), og at ordningen gjennomføres fullt ut i 1983.
- Arbeidsgruppen har utarbeidet et forslag til retningslinjer for kommunal musikk-skolevirksomhet, og foreslår at departementet nytter disse som grunnlag for utarbeiding av de betingelser som bør knyttes til tilskottsordningen.
 - Arbeidsgruppen antar at mange kommuner vil trenge tid til å tilpasse seg det regelverk/forskrifter som er foreslått, og at statstilskottet for 1982 således kan bli vesentlig mindre enn det tall som er oppgitt ovenfor.
 - Søknad om statstilskott fra den enkelte kommune vurderes og avgjøres av departementet.

3. KOMMUNALE MUSIKKSKOLER - FORSØK OG UTVERDELING

Med ett unntak -Narvik kommunale musikkskole som kom i gang i 1953 - ble de første norske musikkskoler organisert og satt i drift i 1962/63. I de følgende år er antall musikkskoler blitt større fra år til år med den største vekst i løpet av 70-årene.

Ifølge Grunnskolerådets registrering fra januar 1981 er tallet nå 180 etablerte skoler med omlag 45 000 elever. Sammenlignet med oversikten fra Samordnet musikkforsøk datert mars 1979, er dette 30 nye skoler i løpet av to års tid. I tillegg til de registrerte skolene, er det anslagsvis 100 kommuner som nå arbeider med sikte på å starte opp kommunal musikkskole.

I de aller siste år har en merket en generell tendens til tiltagende økonomiske problemer for igangværende musikkskoler. Det kan også gis eksempler på kommuner som har funnet det nødvendig å legge ned sine musikkskoler. (Suldal, Eigersund)

Arb.gr. er ikke i tvil om at det også først og fremst er de økonomiske problemene i kommunene som er hovedårsaken til at et så vidt stort antall kommuner ikke ser ut til å komme ut over planleggingsstadiet med musikkskolesaken.

Det er betegnende for situasjonen at i de 180 kommuner som har etablert musikkskole, bor 70% av elevene i norsk grunnskole!

Med andre ord: Musikkskolesaken i Norge er i ferd med å bli et utkantproblem.

3.1 Selektive - kontra åpne musikkskoler

Det må kunne slås fast at norske musikkskoler er svært uensartede, såvel i sin organisatoriske oppbygning som i sin musikkfaglige målsetting. Musikk-skolene har vokst fram uten noen form for statlig styring, og har dermed fullt og helt blitt et produkt av den kommunale velvilje - eller gradvise mangel på velvilje - etter hvert som musikkskolenes budsjett har vist tilpasningsvansker innenfor kommunale nullvekstbudsjett.

Konsekvensene av denne velvilje, eller altså mangel på velvilje, er at en kan gruppere de kommunale musikkskolene i to hovedkategorier: de selektive musikkskoler, og de åpne musikkskoler.

De selektive musikkskoler har som sitt viktigste kjennetegn mer eller mindre åpenbare utstengningsmekanismer ovenfor interesserte barn og unge i kommunen. På grunn av utilstrekkelige økonomiske ressurser finnes i disse skolene ofte opptaksprøver, begrensninger i de aldersgrupper som tas opp eller i de distrikter som mottar tilbudet, opptak på et begrenset antall instrumenter, osv.

I tillegg til disse direkte utstengningsmekanismer, finner en også ofte en rekke indirekte stengsler.

Eksempler på slike stengsler er bl.a. ventelister, og - noe som forøvrig er svært utbredt - en ganske mangelfull informasjon til lokalbefolkningen om musikk skolens eksistens. Det kan diskuteres om en i denne sammenheng skal definere musikk skoleavgiften som direkte- eller indirekte stengningsmekanisme. Når det som i enkelte musikk skoler avkreves en avgift på hele 1800 kroner pr. elev, har arb.gr. vanskelig for å se dette som annet enn en meget effektiv begrensende faktor.

Selv om musikk skoleavgiften i de fleste kommuner ligger betydelig lavere enn i det eksempel som her ble nevnt, er det liten tvil om at jevnt over høye avgifter representerer den mest vanlige hindring for at musikk skoletilbudet skal kunne nå ut til alle lag av befolkningen. Det er rimelig å anta at en overveiende del av de familier som i dag sender sine barn til de kommunale musikk skolene, er villig til å betale for hva de opplever som et verdifullt tilbud til sine barn. Det er imidlertid også rimelig å anta at i familier der foreldrene selv ikke har vokst opp med musikk i sitt hjem, eller verre, i ung alder er definert som "umusikalsk" av en eller annen musikalsk autoritet, vil neppe barnas musikkopplæring settes høyt på prioriteringslisten. I slike tilfeller vil selv en svært lav musikk skoleavgift innebære en mulig stengningsmekanisme.

Avgiftsnivået er et problem for de fleste musikk skoler, også for de skoler som i prinsippet er definert som åpne skoler. De åpne skolene, deriblant forsøksmusikk skolene i Trondheim, Bjugn og Sandnes, har ingen direkte stengsler, men har et avgiftsnivå fra kr 450 (Sandnes) til kr 550 (Trondheim).

Selv om forsøksmusikk skolene har en relativt romslig friplassordning, er ikke dette noen garanti for at avgiftssystemet i seg selv ikke stenger ut elever. Det er bl.a. i et avisintervju med en representant fra et skolekorps i Trondheim vist til at en enslig forsørger med svak økonomi ikke ønsket å melde sitt barn inn i musikk skolen. Dette forutsatte søknad om friplass, noe vedkommende fryktet kunne bli kjent blant de andre barna i korpset og dermed gi hennes barn et "husmanns"-stempel.

De åpne musikk skolene er imidlertid bygd opp uten noen form for opptaksprøver, og det er i forsøksmusikk skolene til enhver tid lagt vekt på å unngå ventelister eller begrense elevenes valg av disiplin. Høsten 1980 ble det på grunn av utilstrekkelige bevilgninger nødvendig å sette noen elever på venteliste både i Trondheim og Sandnes. Dette var grunnlaget for en henvendelse til Kirke- og undervisningskomiteén om å få øket statsstøtten til forsøksmusikk skolene for 1981 (Se punkt 3.2 s. 5)

Mens den åpne musikk skole finner sin berettigelse nettopp i det faktum at den er for alle, vil en alt for ofte se at den selektive musikk skole tvinges inn i en eller annen "vikarierende argumentasjon" for å forsvare sin eksistens. Skolen må vise at den til tross for begrensninger i opptaket gir noe igjen for de kommunale bevilgninger. Resultatet blir gjerne en stadig søken etter "talentene", en sterkt prestasjonsorientert undervisningsform, og et behov for å markere nivå gjennom å sette store krav til fremførelser på elevkonserter, både av den enkelte elev og fra skolens eget kor og orkester.

✓ En slik musikk skole vil vanskelig kunne unngå å komme på kollisjonskurs med det lokale musikk liv. Skolen vil trekke til seg de mest musikkinteresserte unge i kommunen, og dermed tappe de enkelte musikkforeninger for sine potensielle støttespillere. På denne måten utvikles gjennom tid underliggende konflikter i forholdet musikk skole - musikk liv, der musikk skolen ikke oppleves som en hjelpende institusjon, men som en konkurrent.

Som en motsetning til dette kan en åpen musikkskole tillate seg å være heit uten ambisjoner på egne vegne. Ved å tilby sin undervisning til den enkelte musikkinteresserte - deriblant medlemmer i kor, korps og orkestre - og selv unngå å bygge opp slike i konkurranse med musikklivet, vil musikkskolen kunne "lykkes" i den grad musikklivet omkring den blomstrer.

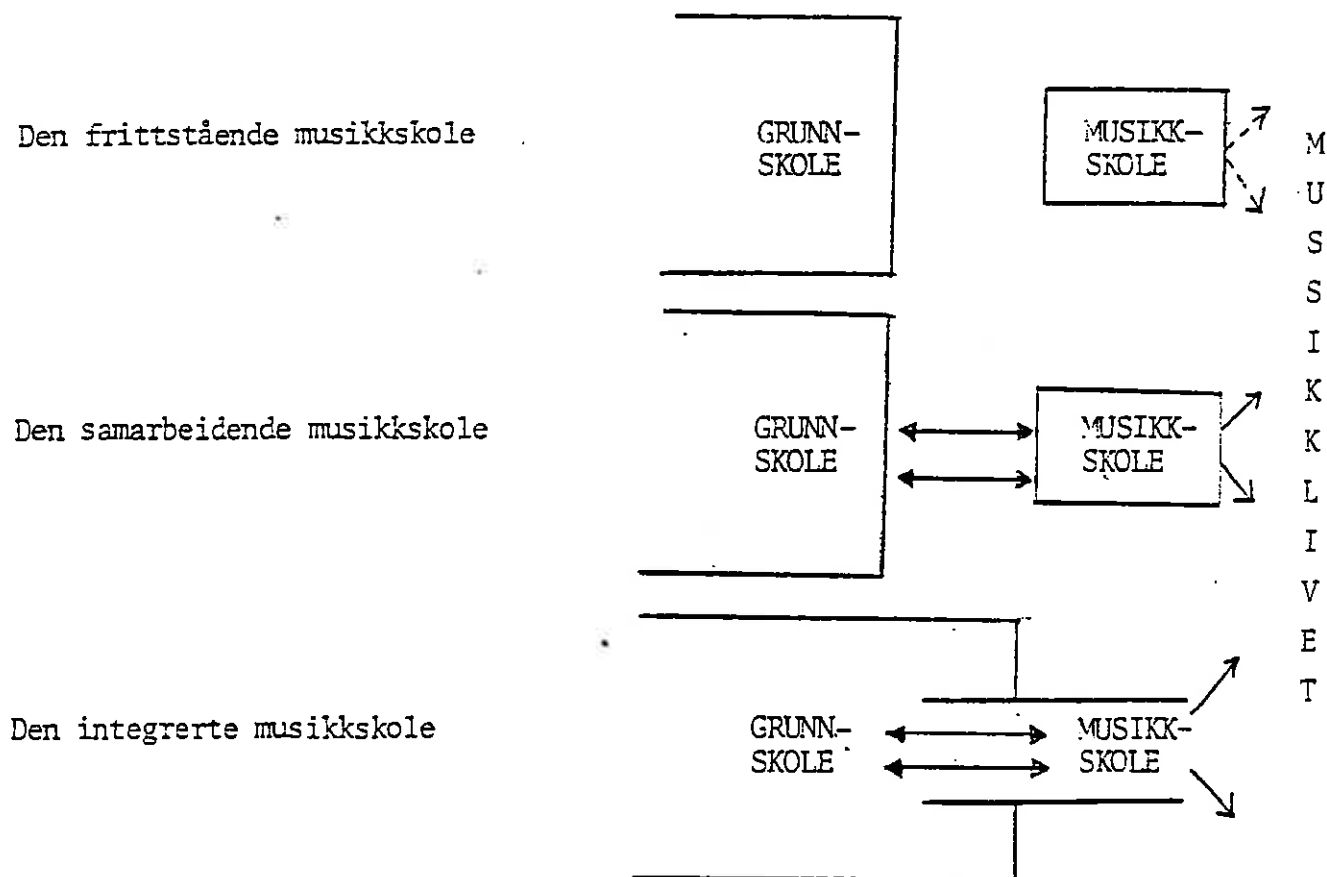
Ut fra disse betraktninger har arb.gr. trukket den konklusjon at den eneste vei ut av den onde sirkel mange musikkskoler er kommet inn i, er at samtlige blir gitt de nødvendige økonomiske betingelser for å gjennomføre prinsippet om et åpent elevopptak.

For at det åpne opptak skal kunne realiseres, må det utarbeides retningslinjer for tildeling av statsstøtte som

- 1) hindrer alle direkte og indirekte utstengningsmekanismer
- 2) gir musikkskolene et garantert minstetimetall som sikrer alle kategorier elever et fullverdig undervisningstilbud

3.2 Musikkskolene og grunnskolen

For å beskrive forholdet musikkskole - grunnskole kan det være tjenlig å anvende tre forenklede modeller:

Svært ofte vil en frittstående musikkskole bli en selektiv skole. Dermed fungerer den ikke bare atskilt fra grunnskolen i kommunen, men har også liten grad av samarbeid med det frivillige musikkliv.

Et mindre antall musikkskoler, deriblant forsøksmusikkskolene, befinner seg organisatorisk et sted mellom den samarbeidende musikkskole og den integrerte. Av disse skolene er Trondheim og Bjugn kommet lengst i retning av en fullstendig integrering i grunnskolen. I begge disse kommunene vil det i hovedsak være et spørsmål om å få etablert en ordinær statsstøtteordning før den økonomiske integrering kan finne sted. I Bjugn er allerede musikkskolen trukket inn i budsjettet for grunnskolen.

Det vil etter arb.gr.s mening ikke være mulig å nå forsøksmusikkskolenes intensjoner om en fullstendig integrering i grunnskolen, og et undervisnings-tilbud uten sosialt diskriminerende avgifter for elever i de kommunale musikkskolene, uten en statsstøtteordning på linje med grunnskolen.

3.3 Musikkskoleavgiften

Hvordan systemet med musikkskoleavgifter virker som en utstengningsmekanisme er omtalt i punkt 3.1 (Selektive- kontra åpne musikkskoler).

Med utgangspunkt i de siste oversikter fra Norsk musikkskoleråd over nivået på elevavgiftene i de kommunale musikkskoler i vårt land, kan det slås fast at variasjonene er store. For den rene instrumentale og vokale opplæring synes satsene inneværende år å ligge mellom kr 200 og kr 1300. Her må det imidlertid legges til at selve avgiftssystemet er svært uoversiktlig. Noen skoler har ens avgift for alle undervisningstilbud (bl. a. forsøksmusikkskolene), andre har forskjellige avgifter for individuell undervisning og undervisning i grupper. Gruppeundervisninger har en lavere avgift pr. elev, og får dermed skinn av å være et dårligere undervisningstilbud. Arbeidsgruppen anser denne praksis som uheldig, da en godt tilrettelagt gruppeundervisning må betraktes som et fullverdig undervisningstilbud på lik linje med en god individuell undervisning.

Det er grunn til å tro at en rekke musikkskoler fortsatt driver med musikkskolens forskole. (Må ikke forveksles med tilbud til barn i førskolealder. Forskolen er et tilbud om undervisning i grupper av klassestørrelse, og med det samme innhold som grunnskolen allmenne musikkundervisning.)

Avgiftene er betydelig lavere for denne undervisningen, men det store antall elever pr. lærertime gjør det tenkelig at musikkskoler på denne måte kan skaffe seg et "overskudd" som igjen kan være med på å subsidiere en omfattende individuell undervisning for de utvalgte elever på de senere trinn. Arbeidsgruppen er av den oppfatning at musikkskolenes forskole må opphøre, idet den undervisning som gis ikke er musikkskolens oppgave, men grunnskolen.

Arb.gr. kjenner eksempler på kommunale musikkskoler som er selvfinansierende. Dette innebærer at musikkskoleavgiften dekker de totale kostnader ved drift av skolen. Slike skoler burde etter utvalgets mening ikke båret betegnelsen kommunal musikkskole, idet de bedre kan karakteriseres som private skoler.

Det ser ut til at musikkskoleavgiftene i de fleste kommuner blir vurdert på samme måte som alle andre kommunale avgifter. Arb.gr.s medlemmer kjenner da heller ikke noen musikkskole som ikke har fått øket sine avgifter fra 1980 til 1981. I forsøkskommunene Trondheim, Bjugn og Sandnes fikk avgiftene en til dels betydelig økning. I Sandnes ble avgiftene øket fra kr 260 til kr 450 pr. elev pr. år. Med andre ord 75% økning! Arb.gr. er klar over at dette har skjedd til tross for en statsstøtte til forsøksmusikkskolene på i alt kr 800 000 for 1981, det samme beløp som året før. En er imidlertid kjent med at det fra forsøksmusikkskolene - i første rekke representert ved formenn

i de tre skolestyrene - ble overlevert en henstilling om å øke statsstøtten for 1981 i møter med bl.a. Kirke- og undervisningskomiteen i Stortinget høsten 1980. På denne bakgrunn, og med de konsekvenser det allerede har fått at statsstøtten ikke er øket, finner arb.gr. det beklagelig at komitéen ikke imøtekom søknaden om tilleggsbevilgning. Arb.gr. kan vanskelig se annet enn at komitéen har vurdert feil når den i kommentarene til budsjettet for 1981 uttaler :

... Komitéen er tilfreds med at det nå blir mulig å avslutte disse forsøk etter planen, og ber departementet arbeide videre med musikkundervisnings plass i grunnskolen på grunnlag av de erfaringer som er gjort i disse forsøk...
(Budsjett - innst. S. nr. 12 - 1980-81, kap. 251 Forsøk i skoler

Det må på bakgrunn av de avgiftsøkninger en har fått i forsøksmusikk skolene stilles et spørsmål ved den vurdering at forsøkene nå kunne avsluttes etter planen. Avgiftsøkningene, og ventelister både i Trondheim og Sandnes høsten 1980, skulle kunne bekrefte at forsøksmusikk skolenes hovedprinsipper om åpent opptak og lave avgifter ikke kan sikres uten en fullstendig statsstøtte. Støtten til forsøksmusikk skolene representerte i 1980 ca 50% av dette. I og med at det ikke er blitt en økning for 1981, er prosentandelen gått ytterligere ned dette året.

Situasjonen i forsøkskommunene viser at det selv i kommuner der det er stor kommunal velvilje ovenfor musikk skolen, vil det neppe være mulig å sikre lave musikk skoleavgifter uten en fullstendig statsstøtteordning som for grunnskolen.

3.4 De praktisk-estetiske valgfag på grunnskolens barnetrinn

Et vesentlig delprosjekt i forsøksmusikk skolenes samarbeid med grunnskolen har vært de praktisk-estetiske valgfag på barnetrinnet.

Av forsøksmusikk skolene kom Trondheim først i gang med ordningen. Allerede ved oppstartingen av Samordnet musikkforsøk, var de første skoler igang med valgfagtilbud etter initiativ fra musikk skolen og grunnskolens pedagogiske senter. Trondheim har hittill kommet lengst av forsøkskommunene på dette feltet. Anslagsvis er det skoleåret 1980/81 600 barn som innenfor det totale tilbud i praktisk-estetiske valgfag i barneskolen i Trondheim har valgt musikk. Ser en antall valgfagelever i musikk i forhold til antall musikk skoleelever, er tallene for Bjugn og Sandnes betydelig lavere. I Trondheim representerer valgfagelevne 20% av elevtallet i musikk skolen, og det er i stor utstrekning instrumental og vokal grunnopplæring som tilbys i disse timene.

Valgfagtilbudene inneholder på enkelte barneskoler fagområdene forming, drama, kroppsøving, heimkunnskap og musikk. Når skolene i musikk valgfag tilbyr "musikk skolepreget" undervisning, skjer dette ofte i et nært samarbeid med musikk skolen som både skaffer kvalifiserte lærere (dersom skolen selv ikke har), og kan låne ut strykeinstrumenter. Skolene selv har vanligvis gitarer som kan lånes ut til elever som selv ikke har gitar, og i samarbeid med skolekorpsene er det de siste årene satt i gang "aspirant-grupper" der korpsene holder elevene med instrumenter. Noen skoler har også begynnergrupper for skolens kor i musikk valgfag.

Et interessant alternativ til bruken av valgfagtimene i musikk finner en i Sørfold kommune i Nordland. I Sørfold er det lagt opp til at skolens kor, korps og orkestre skal kunne ha sine samspillprover i disse timene. Fordelene med en slik bruksmåte er innlysende i geografisk spredte kommuner. Skyssproblemer gjør det ofte vanskelig å samle alle elevene til felles prøver på ettermiddags- og kveldstid. Innenfor ordinær skoletid blir dette kun et timeplanteknisk problem. Instrumental og vokal opplæring er i Sørfold overlatt musikkskolen, der de enkelte elever gjennom avtaler med musikkskolen kan finne tidspunkt på ettermiddagstid som passer.

I sine kommentarer til budsjettet for 1981 uttalte Kirke- og undervisningskomitéen:

... Musikkforsøkene har vist at det er en stor interesse for musikkopplæring. Komitéen antar at det også er behov for tilbud innen andre praktisk-estetiske fag. Komitéen viser til at komitéen i flere budsjettinnstillinger har understreket betydningen av å styrke de praktisk-estetiske fagene, og vil be departementet arbeide videre med sikte på dette...

(Budsjett-innst. S. nr. 12 - 1980-81, kap.251)

Arbeidsgr. ser det som vesentlig å få understreket at det i regi av Samordnet musikkforsøk er utviklet en musikkskolemodell som ikke bare har vært innrettet mot å styrke musikkfaget. Et av hovedsiktemålene har vært å legge forholdene til rette for en generell styrking av de praktisk-estetiske fag i skolen. For å underbygge dette vises til den reviderte målsetting for Trondheim kommunale musikkskole som ble vedtatt av Trondheim bystyre i 1980:

TKM - FUNKSJON OG MÅLSETTING

I samsvar med Mønsterplanens intensjoner skal TKM:

- støtte grunnskolen i den obligatoriske musikkundervisning (gjelder alle grunnskoleelever i kommunen)
- støtte grunnskolen generelt i tilretteleggingen av de estetiske valgfagtilbud både på barne- og ungdomstrinnet. (gjelder alle grunnskoleelever i kommunen dersom alle skolene gir dette tilbud.)
- støtte grunnskolen spesielt i tilretteleggingen av de vokale og instrumentale grunnopplæringstilbud som kan organiseres innenfor estetiske valgfag (gjelder alle interesserte grunnskoleelever i den utstrekning de enkelte skoler kan gi tilbud om musikkskolepreget undervisning som ledd i valgfagoppleggene.)
- støtte grunnskolen i de frivillige musikkaktivitetene som foregår f. eks. i skolekor, -korps, -orkestre o.l.
- gi vokal og instrumental grunnopplæring i grupper til alle interesserte barn og unge i førskole/grunnskolealder som ikke får slik undervisning gjennom barnehage eller grunnskolens valgfagopplegg.

-gi spesiell musikkundervisning (gruppe og/eller individuelt) til alle interesserte elever som er nådd ut over grunnopplæringsstadiet.

-gi gruppeinstruksjon til alle viderekomne elever som er interessert i å delta i mindre vokale og/eller instrumentale ensembler, f.eks. kammermusikkgrupper, som elevene evt. ikke kan få tilbud om gjennom de lokale skolekor, -korps, -orkestre.

Gjennom sin virksomhet skal TKM legge grunnlag for

DEN ENKELTE ELEV	-best mulig musikalisk og personlig utvikling -aktiv og meningsfull fritidsbeskjeftigelse -eventuelle fremtidige musikkstudier, også med yrkessiktepunkt
HJEMMET	-kontakt- og trivselsskapende aktivitet gjennom felles musisering og lytting
SKOLEN	-et mest mulig aktivt og nyansert musikkmiljø ved og omkring skolen
NÆRMILJØET	-aktivt miljøarbeid i form av oppsøkende musikalisk virksomhet, f.eks. elevopptredener for organisasjoner o.l., særlig for enkeltpersoner og grupper som har spesielt behov for kontakt og adspredelse (pasienter ved sykehus, pensjonister ved alders-, syke-, vanføre- og pleiehjem etc.)
MUSIKKLIVET	-god rekruttering, særlig i disipliner hvor denne er svak.
MUSIKKUTDANNINGS- INSTITUSJONENE	-tilstrekkelig tilgang på studenter med de nødvendige forkunnskaper og ferdigheter.

Med bakgrunn i den målsetting som er utviklet i forsøksmusikkskolene, og de konkrete resultater som er oppnådd med styrking av de praktisk-estetiske fag i skolen i forsøksperioden, har utvalget i sitt forslag til statsstøtteordning også trukket inn en styrking av de praktisk-estetiske valgfag på grunnskolen barnetrinn. (Se del 2, modell A)

3.5 Gruppeundervisning i kommunale musikkskoler

Gruppeundervisning innebærer mer enn en ressursbesparende undervisningsform i de kommunale musikkskolene. Med de nødvendige betingelser til stede, vil en godt tilrettelagt gruppeundervisning kunne ha mange pedagogiske og sosiale fordeler i sammenligning med den mer tradisjonelle individuelle undervisningsform. Når dette er sagt viser imidlertid erfaringene fra den utprøving av gruppeundervisningsmaterieell som har funnet sted i regi av Norsk musikkskoleråd og senere i tilknytning til Samordnet musikkforsøk, at de gruppestørrelser en snakker om i en musikkskolesammenheng ikke må sammenlignes med f.eks. den storgruppeundervisning som finner sted i grunnskolen. Dette underbygges av utviklingen av den musikkskolepregede valgfagundervisningen i grunnskolen i Trondheim der gruppestørrelsen gjennom årene har blitt betydelig mindre enn

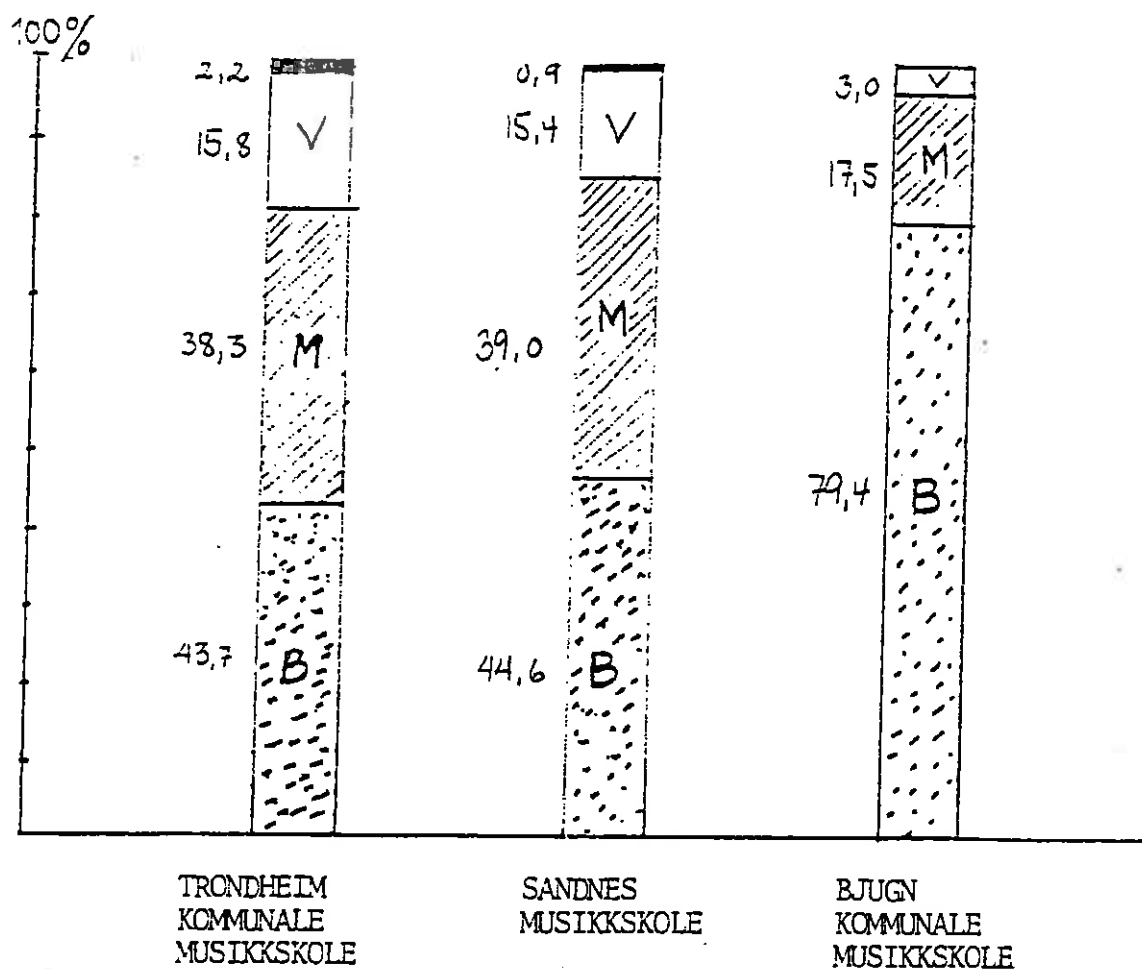
ved oppstartingen, og i dag kan sammenlignes med gruppene i musikkskolen.

En omfattende spørreundersøkelse er nettopp gjennomført i forsøksmusikkskolene. Der ble samtlige lærere spurt om sine holdninger til de gruppegjennomsnitt de hadde for sin undervisning. I alt svarte 136 lærere på dette spørreskjemaet, der de bl.a. ga uttrykk for sin vurdering av den tidsramme de ble tildelt i dag, hva de mente ville være en ideel tidsramme, og hva de anså som et akseptabelt minimum for undervisning av den enkelte gruppe eller elev. Undersøkelsen er interessant, ikke minst fordi den til dags dato er den eneste i sitt slag her til lands.

Det totale gruppegjennomsnitt for all instrumental/vokal undervisning i forsøkskommunene var høsten 1980:

Trondheim	3.02 elever pr. time
Sandnes	2.72 elever pr. time
Bjugn	2.87 elever pr. time

Alle disse skolene er fortsatt under oppbygning. Sandnes er med sine 15 år (1980) den eldste, men fikk først åpent opptak av elever i 1979 etter å ha kommet med i Samordnet musikkforsøk. Trondheim kommunale musikkskole gjennomførte åpent opptak i 1975, Bjugn fra oppstartingen i 1977. Som en kunne vente etter de ulike antall år skolene har eksistert, er elevsammensetningen i Trondheim og Sandnes sammenlignbar, mens Bjugn har en overveiende del av sine elever på begynner- og mellomtrinnet:

Tabell 1. Elevfordelingen i forsøksmusikkskolene

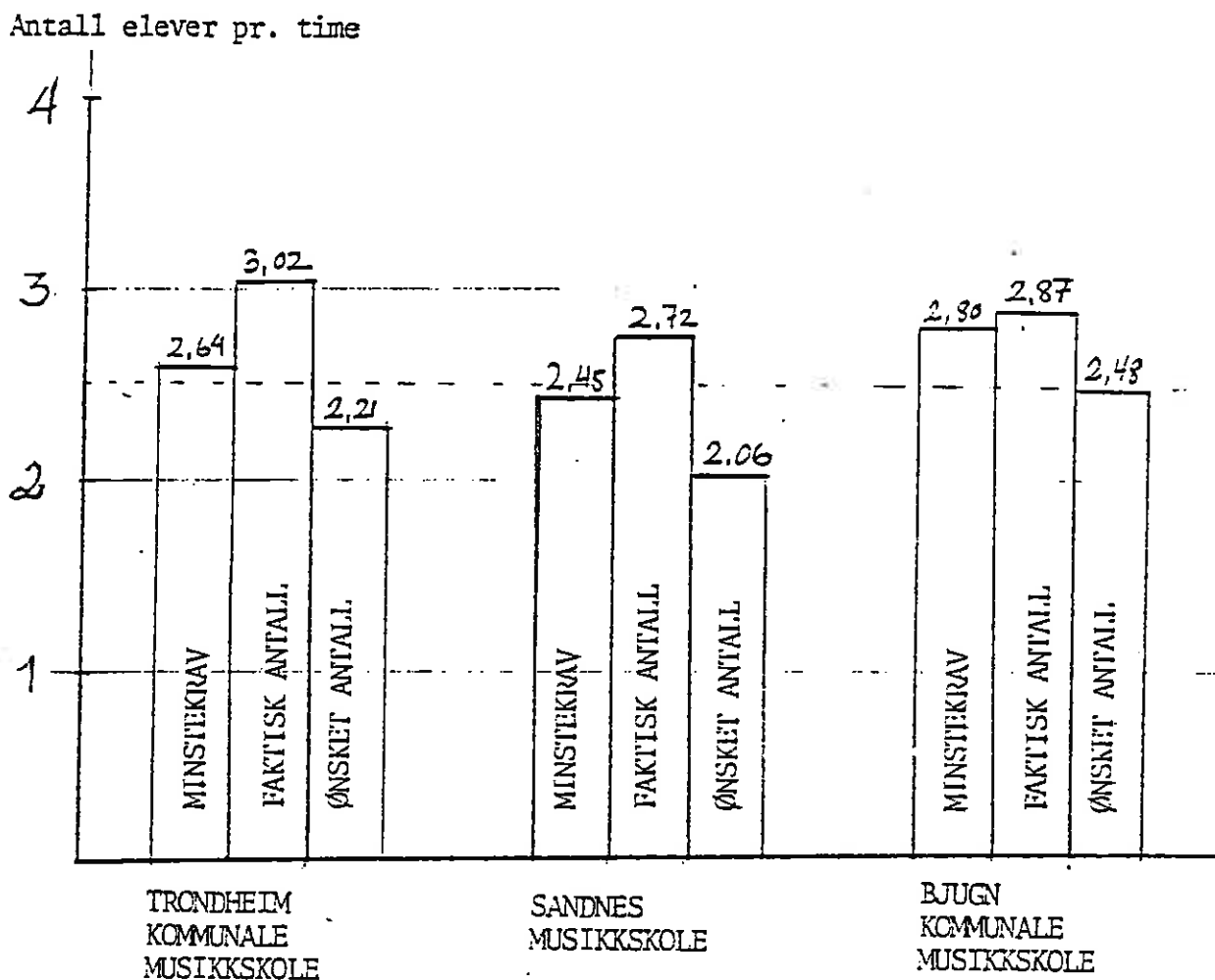
B = Begynner elever

M = Mellomstadium-elever

V = Elever på videregående nivå

SV = Svært videregående elever (Markert med et sort felt i tabellen for Trondheim og Sandnes.)

Undersøkelsen viser med all tydelighet at spesielt lærerne i Trondheim og Sandnes føler seg presset når det gjelder gruppestørrelsene. I Bjugn har lærerne et gruppegjennomsnitt de finner akseptabelt. Dersom en ser på svarene når det gjelder hva lærerne betraktet som et akseptabelt minimum, og som en ideell gruppestørrelse, får en følgende tabell:

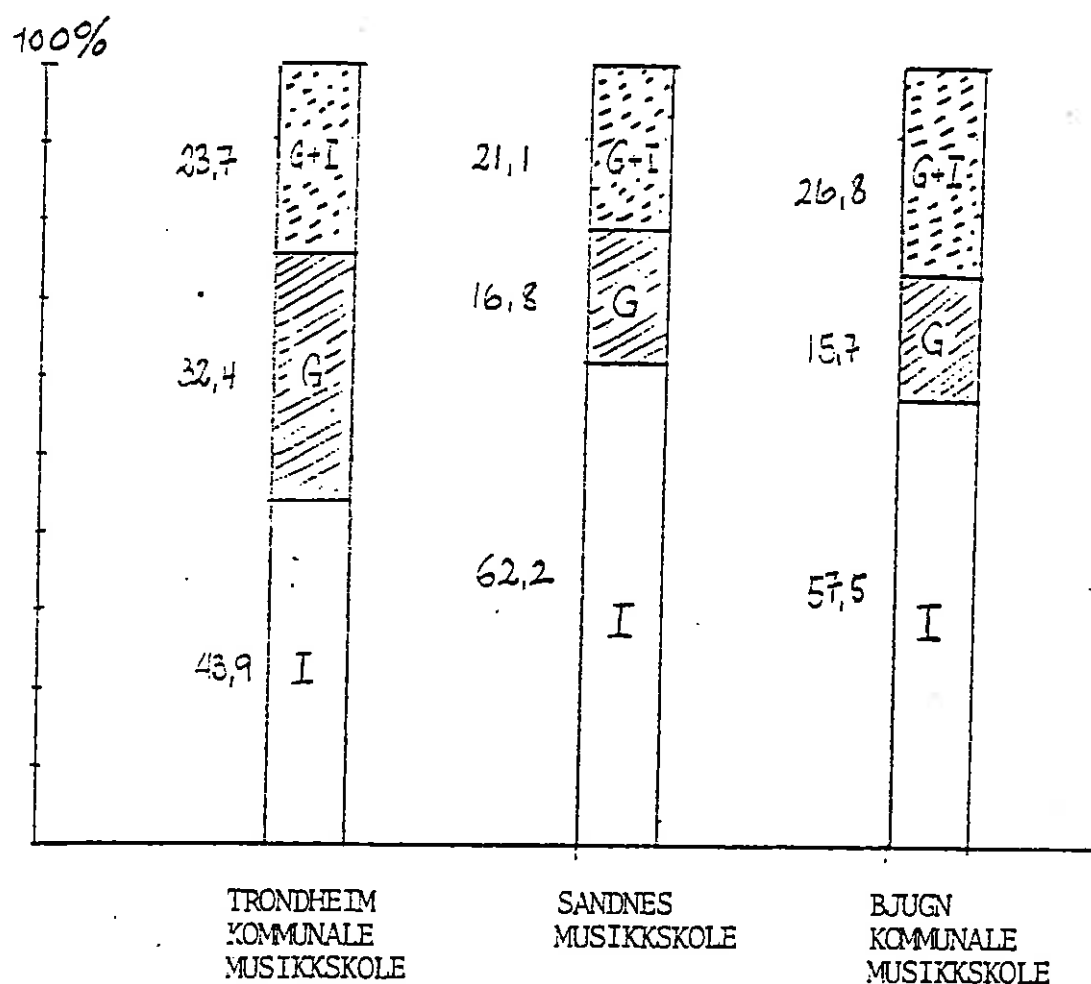
Tabell 2. Lærernes vurdering av gruppegjennomsnittet

Sammenligner en Trondheim og Sandnes, som har en svært lik fordeling av elever på de ulike trinn (Tabell 1), finner en at lærerne i Sandnes både har et lavere gruppegjennomsnitt, og ønsker et lavere gjennomsnitt enn sine kolleger i Trondheim. Årsaken til denne forskjellen er trolig å finne i den store innsats som er gjort for å etterutdanne lærere i gruppeundervisning i Trondheim, den omfattende materiellproduksjon lærerne har deltatt i, og jevnlig drøftinger i lærerråd omkring denne undervisningsformen. Konklusjonen i evalueringsrapporten om Samordnet musikkforsøk viser også at lærerne i Trondheim stiller seg mer positiv til gruppeundervisningsformen enn lærerne i Sandnes. Det må i denne forbindelse legges vekt på at Sandnes kom med i Samordnet musikkforsøk først i 1979, og at skolen nå er inne i en merkbart omstrukturering. Å endre holdninger i en lærerstab tar tid, og en har i Trondheim hatt en forsøksperiode på hele 7 år til slike formål.

De tall som fremkommer i tabell 2 for Trondheim og Sandnes, tyder på at en gjennom flere års skolering av en lærerstab kan oppnå en økning i omfanget av gruppeundervisning som betyr en opplagt ressursbesparing for skolen sett under ett. Etter undersøkelsen å dømme innebærer denne skoleringen at det vil være mulig å make et gruppegjennomsnitt 0.2 elever pr. time høvere enn for en lærerstab uten samme grad av skolering.

Selv om dette klart viser at en ikke kan ha noen forhåpninger til betydelige økninger av gruppegjennomsnittet i musikkskoler der gruppeundervisning innføres, betyr de resultater som er oppnådd i Samordnet musikkforsøk en vesentlig ressursbesparing for de bevilgende myndigheter.

Det er grunn til å merke seg at det er store problemer forbundet til gruppeundervisningen ut over begynnerstadiet. På begynnerstadiet er det utviklet egnet undervisningsmaterieell for en rekke instrumenter, og det er i hovedsak her kursvirksomheten er satt inn. Tabell 3 viser at det i Trondheim er 36% gruppeundervisning (eller gruppe + individuell undervisning). Tilsvarende tall for Bjugn er 42,5%, Sandnes 37,9%.

Tabell 3. Forholdet mellom individuell undervisning, gruppe, og gruppe+individuell undervisning i forsøksmusikkskolene.

Tabell 3 bekrefter at en ikke kan forvente den samme grad av gruppeundervisning i en kommune med stor geografisk spredning. I Bjugn, der en i evalueringsrapporten har funnet de mest positive holdninger til gruppeundervisning, er prosentandelen med individuell undervisning høyere enn i Trondheim. Dette til tross for at Bjugn som tidligere nevnt har en langt større prosentandel med begynner- og mellomtrinns-elever.

En hovedkonklusjon i denne spørreundersøkelsen er at det totale gruppegjennomsnitt i de to største musikkskolene er mye for høyt. Hvor presset lærerne føler seg kommer tydelig frem i den tid lærerne hver uke underviser elever av sin egen fritid. I Trondheim er dette 100 undervisningstimer i uken, eller 11% ut over tildelt tid. I Sandnes er de tilsvarende tall 13 t/u (5,2%), i Bjugn 5 t/u (6,2 %).

Selv om en undersøkelse av denne art inneholder en rekke feilkilder, skulle både svarprosenten (93,6%), og de klare tendenser en kan lese av de store oversiktstabellene, gi en klar indikasjon når det gjelder de rammer en diskuterer en instrumental og vokal gruppeundervisning innenfor. Konklusjonene er sammenfallende med evalueringsrapportens slutninger, der det også pekes på at gruppegjennomsnittet må senkes i forhold til dagens nivå.

Arbeidsgruppen antar at det neppe er realistisk å regne med at en i nær framtid kan oppnå vesentlige ressursbesparinger ved å videreføre gruppeundervisningsformen ut over begynnernivået.

En av grunnene er at det på disse trinnene vil bli mest aktuelt med en kombinasjon av gruppe- og individuell undervisning. En annen grunn er at svært få instrumental- og vokallærere er fortrolige med denne undervisningssituasjonen.

Imidlertid er det grunn til å anta at en utvikling av undervisningsmaterieell og metoder for gruppeundervisning på mellomstadiet og viderekommet stadium, vil kunne endre noe på disse forholdene etter hvert. (jfr. virkningen av etterutdanningstilbudet for lærere i Trondheim)

Mange elever vil av forskjellige årsaker ha vansker med å gå inn i en gruppesituasjon. Det må derfor alltid være rom for individuell undervisning på et hvert trinn i en kommunale musikkskole.

Det er videre grunn til å legge vekt på at lærerne i en åpen musikkskole også har anledning til å gi gruppeundervisningstilbud til elever med fysiske funksjonshemninger. I regelen vil det være mulig å finne et instrument som passer for hver enkelt elev. I musikkterapien skjer det også en utvikling og utprøving av spesialinstrumenter.

Elever med psykiske funksjonshemninger vil stort sett ha vansker med å fungere sammen med andre i denne spesielle undervisningssituasjonen, der oppgavene er relativt krevende. I slike tilfeller bør derfor musikkterapeuter ta hånd om undervisningen.

Det en i dag vet om mulighetene for gruppeundervisning i en kommunal musikkskole, ser ut til å peke i retning av at en åpen musikkskole etter forsøksmodellen kan ha et gruppegjennomsnitt i nærheten av 3.0 elever pr. time i sin oppbyggingsfase. En åpen musikkskole som ved oppstartingen har en overvekt av unge begynnerelever, kan imidlertid under særdeles gunstige forhold makte å tilrettelegge et fullverdig undervisningstilbud med et gruppegjennomsnitt på opp mot 3,5.

En fullt utbygd musikkskole - med jevn fordeling av elever på alle nivåer - bør ut fra de erfaringer en har høstet i Samordnet musikkforsøk, neppe overskride 2,5 elever pr. time. Dersom en tar flertallet av etablerte norske musikkskoler i betraktning, synes et realistisk nivå de nærmeste årene å ligge et sted mellom 2.0 og 2,5 for en fullt utbygd åpen musikkskole.

Arb.gr. er kjent med at det i dag finnes musikkskoler med et gruppegjennomsnitt på mellom 1,5 og 2,0 for sin instrumentale/vokale undervisning. For disse, og mange andre kommunale musikkskoler, vil de gruppegjennomsnitt som har vist seg mulig i forsøkskommunene, utelukkende kunne gjennomføres etter en betydelig innsats for å motivere og videreutdanne lærerstaben.

Et bærende element i en musikkskole er undervisning av god kvalitet. For en musikkskole bygd på prinsippet om det åpne opptak, vil en av de viktigste oppgaver være å ta imot ulikt utrustede og ulikt motiverte elever fra alle lag av befolkningen. Skal musikkskolene ut fra denne for mange "nye" situasjon gis mulighet til å gi en differensiert, fullverdig opplæring for alle, må de gjennomsnittstall som her er drøftet betraktet som optimale.

3.6. MUSIKKSKOLENE OG DET LOKALE MUSIKKLIV

Kommunale musikkskoler som har åpenbare eller indirekte stegningsmekanismer, eller ikke makter å opprettholde et godt undervisningstilbud på alle trinn, vil være dårlige tjenere for den enkelte musikkinteresserte og for det lokale musikkliv. Den organiserte del av musikklivet vil, dersom det er begrensninger i opptaket, ikke kunne stole på at musikkskolen kan hjelpe med nødvendige instruktører fra år til år, og må dermed legg opp til sin egen 'musikkskole'. Som oftest vil dette bety mindre kvalifiserte lærere, og en belastning for foreldrestyrene både når det gjelder å finne lærere, og å stå ansvarlige som arbeidsgivere ovenfor myndighetene.

Høye musikkskoleavgifter vil være et spesielt problem for musikkforeningene, da medlemmene i de fleste tilfeller også må dekke en del andre utgifter til virksomheten i tillegg til musikkskoleavgiften. Spesielt synes korene å være sårbare når det gjelder avgiftsnivået, sannsynligvis fordi en der ikke har den samme tradisjon med å betale for undervisning som i korps og orkestre.

Åpent opptak og lav musikkskoleavgift synes derfor å være en forutsetning for at musikkskolene skal kunne ivareta sine oppgaver ovenfor musikklivet.

3.7. MUSIKKSKOLENE OG BARNAS HJEMMEMILJØ

Det er tidligere (TKM's målsetting s. 6) vist at musikkskolene har et ansvar ovenfor det miljø barna vokser opp i, både når det gjelder å skape kontakt mellom barna, syke og gamle gjennom opptredener på sykehus og aldersheimene, og ved at barnas musikkaktiviteter kan berike skolen og ulike lag og organisasjoner i lokalmiljøet.

En vesentlig nyvinning representerer det undervisningstilbud som er utviklet for førskolebarn og deres foresatte ved Trondheim kommunale musikkskole. 'Mini-fiolin'-opplegget innebærer gruppeundervisning av barn og foreldre, der foreldrene i perioden mellom timene fungerer som lærerassistenter. Det er i evalueringsrapporten vist at dette tilbudet har blitt svært godt mottatt av foreldrene.

Gjennom slike undervisningsopplegg kan musikkskolene gjøre mye for å stimulere barn og voksne til felles aktivitet, og utvalget håper det vil bli gitt ytterligere støtte til forsøk med slike tiltak i de kommunale musikkskolene. Det vises her til Kirke- og undervisningskomitéens kommentar til budsjettforslaget for 1981, siste avsnitt:

... Komitéen mener det er verdifullt om man søker å finne fram til lokale forsøksopplegg som ivaretar behovet blant barn, unge og voksne til felles aktivitet og samarbeid på tvers av aldersgrensene...

(Budsjett- innst. S. nr. 12 - 1980-81, kap. 251)

3.8. STATSSTØTTESAKEN

5.1 Norsk kulturråds innstilling om de frivillige musikkaktiviteter (Braseth-utvalgets innstilling, 1975)

I Braseth-utvalgets innstilling heter det i hovedkonklusjonene, punkt 2.7, side 22:

2.7 Utvalget foreslår at musikk skolene får statsstøtte. Uten statsstøtte vil bare de rikeste kommunene kunne drive musikk skole uten at elevkontingenten blir for høy. Det er viktig at ingen blir utestengt fra musikk skoleundervisning av økonomiske grunner

Braseth-utvalget foreslo i sin fyldige innstilling bl.a. en midlertidig musikk skoleordning (Punkt 12, s. 145) med en elevkontingent på kr 200 pr. år. Statstilskuddet ble gjennomsnittsberegnet til 60% av lærerlønnet, og i punkt 7.4.2.4 (s. 97) anslått til å beløpe seg til ca. kr 55 000 000,- for fullt utbygde musikk skoler i hele landet.

Statsstøtten til forsøksmusikk skolene

Etter at prinsippet om det åpne opptak ble gjennomført i Trondheim kommunale musikk skole høsten 1975, ble en årlig forverring av den økonomiske situasjonen årsak til at det i mai 1977 for første gang ble søkt om statsstøtte til denne skolen.

For 1978 ble det bevilget kr 50 000 fra staten, som i tillegg til betydelige omdisponeringer av forsøksmidler skulle redde det åpne opptak i Trondheim og i Bjugn som nettopp var tilknyttet forsøket. Frem til 1981 er det fra statens side (KUD/Forsøksrådet, Norsk kulturråd) gitt følgende bevilgninger til forsøkskommunene:

1978	kr 50 000
1979	kr 225 000 (dessuten kr 25.000 fra Norsk kulturråd)
1980	kr 800 000
1981	kr 800 000 (vedtatt i Stortinget)

En har merket seg at KUD i sin kommentar til forslaget for 1981 sier at beløpet gjelder terminen 1981, altså ut over selve forsøksperioden som avsluttes sommeren 1981.

3.9 Interpellasjonsdebatten i Stortinget 6. februar 1980

Debatten viste at det er bred enighet i Stortinget om at staten på en eller annen måte må støtte de kommunale musikk skolene. Flere representanter la vekt på at det med utgangspunkt i prinsippet om et åpent opptak og lave elevkontingenter, ville være riktig å se musikk skole og grunnskole i sammenheng.

Noen sitater:

KJELL MAGNE BONDEVIK:

... Målsettingen bør som nevnt være at all kostnad med offentlig musikkundervisning går inn som en del av utgiftene i skoleverket...
... Jeg mener det er riktig av mange grunner at alle interesserte får et tilbud om musikkundervisning. Derfor må kontingenten holdes langt nede, anslagsvis 300 - 400 kr. i året...

STATSRÅD EINAR FØRDE:

I St. prp. nr. 1 for 1979-80 skriv Kyrkje- og undervisningsdepartementet i samband med at elevtalsutviklinga ser ut til å frigjere ressursar i skoleverket...

...dessuten vil det vere behov for å kunne utvide valfagtilbodet slik at verksemdar innan praktisk-estetiske fag som musikk (t.d. i samarbeid med kommunale musikkskolar), heimkunnskap, hagestell, forming, kroppsøving m.v. kan styrkast...

... Regjeringa har altså nemt dette formålet som eit av dei som bør prioriterast i åra som kjem...

MARGIT TØSDAL:

... Målet er på lang sikt å nå dit at musikkundervisning må bli ein like sjølvsgd del av fagkrinsen som rekning, norsk og språkfag...

... det langsiktige målet sjølvsgt må vera gratis musikkundervisning for alle...

OLAV DJUPVIK:

... De må få faste statlige tilskott over skolebudsjettet etter samme prinsipp som grunnskolen forøvrig...

... Senking av elevtallet er foreslått over seks år. Dersom opptrapping av bevilgningene til musikkskolene skjer over like lang tid, vil disse to viktige reformene til saman bety en årlig budsjettøkning på ca. 1,25 %, og da er ikke innsparingene ved redusert elevtall trukket fra...

LIV AASEN:

... jeg ser integrasjon i det offentlige skoleverk som den eneste vei for en virkelig demokratisering av musikkutdanningen...

JOHAN SYRSTAD:

.. For Senterpartiet har det vært et overordnet mål for utdanningspolitikken at alle bør ha et mest mulig likeverdig tilbud, uavhengig av bosted og foreldrenes økonomi. Og det kan best skje ved at en stor del av utgiftene til utdanningssystemet dekkes av det store fellesskap - staten...

KRISTINE RUSTEN:

... Såframt ein skal kunna halda oppe ein tilfredsstillande aktivitet som gjev stabil undervisning og sikre arbeidsplassar, må ein her etablere ei ordning med stønad frå det offentlege, t.d. i form av refusjon av lærarløner på same måte som i grunnskulen for derved å sikra dei økonomiske svakaste kommunar den høgste tilskotsordning...

ODD EINAR DØRUM:

... Helst skulle skolen ha vært gratis, akkurat som grunnskolens undervisning...
 ... Derfor bør en slik statlig støtteordning være den samme for musikk-skolen som for grunnskolen...
 ... Dersom det blir enighet om en slik støtteordning, ligger forholdene sterkt til rette for en fullstendig integrering i norsk grunnskole, der det også egentlig hører hjemme...

PETTER THOMASSEN:

... Selv om innføringen av en statsstøtteordning til kommunale musikk-skoler på mange måter strider mot den reformprosess som nå pågår ...
 ... innbyr vel formålet og situasjonen i dette tilfellet til at man ikke lar seg overvelde av prinsippene, men vurderer en slik statlig støtteordning innført...

BORGHILD RØYSELAND:

... Skal det fortsatt være mulig med lav kontingent og åpent opptak, må nok staten tre til med støtteordninger...

INGER LISE GJØRV:

... I dette bildet ser en klart behovet for økonomisk hjelp fra staten. Et alternativ på sikt kan likevel være en lov om musikkundervisning...

GUNNAR VADA:

... Slik det i dag ser ut, synes det å kunne bli den beste løsning at musikkskolen inngår som en del av tilbudet i grunnskolen...

PER J. HUSABØ:

... Å integrere musikkskulen i grunnskulen, slik interpellanten nemnde, ser ut til å være en god arbeidsmåte...

KJELL MAGNE FREDHEIM:

... For Arbeiderpartiets vedkommende tror jeg man med bred penn kan understreke at det vil være en prioritert oppgave i årene som kommer, å gi støtte til musikkopplæring, slik også statsråden gav uttrykk for...

MARIT LØVWIG:

.... Grunnskole og musikkskole må ses i sammenheng. Kanskje vil det bli aktuelt med støtte fra fylkeskommunen til musikkopplæring i videregående skole på linje med kommunens støtte til musikkopplæringen i grunnskolen...

KJELL MAGNE BONDEVIK:

... har jeg inntrykk av at det i dag har vært bred tilslutning i Stortinget til forslaget om en form for statlig støtte til musikkskolevirksomheten...

STATSRÅD EINAR FØRDE:

... Eg kan bekrefte at vi arbeider med modellar for statleg støtte ...
 ... Braseth-utvalget si innstilling ikkje er ei kvilande innstilling.
 Det er tvert om ei innstilling som bør være med...
 ...Eg vil elles seie at eg er glad for at det frå alle hald har vore
 understreka at dette skal vere eit tilbod for alle, at ein her skal
 basere seg på opne opptak, at ein skal unngå opptaksprøve, at ein skal
 unngå store prestasjonskrav...
 ... Eg er samd med alle som har sagt at det ikkje må vere for høge kontin-
 gentsatsar . Eg trur det er viktig at ein går vidare med ordninga med
 friplassar...
 ... Dei kommunale musikkskolane representerer i europeisk samanheng
 ei nokså unik arbeidsform...
 ... Det er ei utfordring for departementet å arbeide vidare med dette...

PRESIDENTEN:

... Under debatten har interpellanten, representanten Kjell Magne
 Bondevik, satt fram følgende forslag:

"Departementet anmodes om å legge fram for Stortinget
 forslag til ordninger for statsstøtte til kommunale
 musikkskoler bl.a. basert på erfaringene fra forsøkene
 med integrering av musikkskole og grunnskole".

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes Regjeringen uten
 realitetsvotering - og anser det som bifalt.

3.10 Evalueringsrapportens kommentar til statsstøttesaken

I tilknytning til de økonomiske problemer forbundet med gjennomføringen av
 prinsippet om det åpne elevopptak i forsøksmusikkskolene, sies det i
 evalueringsrapporten (Kap. 6, Sammendrag og konklusjoner, Øved Phil.dr.
 Per Dalin):

... Det er helt avgjørende for utviklingen av musikkunder-
 visningen i kommunene at det nå skjer en avklaring av
 hvorledes finansieringen skal skje, og hvilket økonomisk
nivå som bør være rettesnor for arbeidet. Vi ser det som
 helt urealistisk å regne med at kommunene alene vil makte
 å finansiere en integrert musikkskole med omlag 25% av års-
 kullet, selv med de innsparinger som ligger i gruppeunder-
 visningen. Staten må komme inn som partner. Dette krever
 forhandlinger og avklaringer snarest...

3.11 Modeller for beregning av statsstøtte

I løpet av høsten 1980 ble det oversendt til KUD en skisse - i to varianter -
 for beregning av uketimetallet i kommunale musikkskoler. Det opprinnelige
 forslaget ble utarbeidet av forsøksmusikkskolene i Trondheim, Bjugn og Sandnes
 (Samordnet musikkforsøk), det reviderte, og noe utvidede forslaget fra Norsk
 musikkskoleråd (NCMU).

Modell for beregning av minstetimetallet i en kommunal musikksskole

Førskolebarn	Antall elever x 10 min.
1-3 klasse	Antall elever x 11 1/4 min.
4-6 klasse	Antall elever x 15 min.
7-9 klasse	Antall elever x 20 min.
Ut over 9. klasse	Antall elever x 22 1/2 min.

Forsøksmusikkskolenes forslag bygde på et 10%-tillegg til den basisressurs som fremkommer ved bruk av modellen. Det minstetimetall en da fikk, ble ansett som et akseptabelt minimumsnivå på bakgrunn av erfaringene med gruppeundervisningen.

En så på statsstøtten som den eneste garanti for å bevare de fundamentale prinsipper med åpent opptak og lave - helst ingen - elevkontingenter, og mente den foreslåtte modellen ville innebære en liten, men betydningsfull senkning av de totale gruppegjennomsnitt i Trondheim og Sandnes. Spesielt i Trondheim var det liten tvil om at gruppegjennomsnittet var presset til det ytterste, og en viss forbedring måtte komme dersom undervisningens kvalitet ikke skulle bli svekket.

Norsk musikkskoleråd pekte på at mange musikkskoler ville stå ovenfor store omstillingsproblemer dersom den modell forsøksmusikkskolene hadde skissert ble lagt til grunn for ordningen. NCMU mente modellen ville være vanskelig å akseptere i mange kommuner der timetallet til musikkskolen langt oversteg det minstetimetall modellen ga. NCMU's drøfting av modellen munnet ut i et forslag om å øke prosentsatsen til 23% (tilsvarende prosenttillegget for grunnskolen i 1980). Den modell NCMU la frem, ble karakterisert som en minimumsramme for beregning av timetallet.

NCMU foreslo også at det ble gitt statsstøtte til lærertimer opp til et visst timetall ut over minstetimetallet, og at støtteordningen ble kombinert med krav til øvre grense for elevavgiften. (Her ble Braseth-utvalgets forslag på kr 200 pr. elev pr. år nevnt.)

4. BEREGNINGSMODELLER FOR STATSSTØTTE TIL KOMMUNAL MUSIKKSKOLEVIRKSOMHET

4.1. GRUNNLAGSMODELL FOR BEREGNING AV MINSTETIMETALLET FOR KOMMUNALE MUSIKKSKOLER

4.1.1. Basisressurs:

Førskolenivå - antall elevplasser i musikkskolen 10 min.

1.- 3. klasse	"	"	"	11 1/4 mi
4.-6. klasse	"	"	"	15 min
7.-9. klasse	"	"	"	20 "
Ut over 9. klasse	"	"	"	22½ "

4.1.2. Prosenttillegg:

Det bør gis et prosenttillegg på 28 % til basisressursen.

4.2. Drøfting av grunnlagsmodellen.

4.2.1. Basisressursen

Basisressursen gir uttrykk for at en statsstøtteordning til kommunale musikkskoler bygger på den forventning at kommunale musikkskoler skal kunne ta sitt utgangspunkt i gruppeundervisningsformen. Basisressursen impliserer følgende gruppegjennomsnitt (antall elever pr. uketime)

Førskolenivå	4,5
1. - 3. klasse	4,0
4. - 6. "	3,0
7. - 9. "	2,25
Ut over 9."	2,0

Arbeidsgr. er av den oppfatning at den graderte minuttildeling er det mest rettferdige system for beregning av et garantert minstetimetall. En skole med en stor prosentandel begynnerelever vil på denne måten få et mindre timetall enn en etablert skole med større grad av fordeling av elever på alle trinn. Systemet er dessuten fleksibelt slik at skolen vil få økt tildeling av timer både ut fra eksakt elevtall, og ut fra den relative fordeling mellom elevene på de ulike trinn.

En oversikt utarbeidet av Grunnskolerådets musikkonsulent er basert på 20 etablerte musikkskoler, alle eldre enn 5 år. Fordelingen av elever på de ulike trinn er i prosent slik:

Førskolealder	12,91 %
1. - 3. klasse	27,63 %
4. - 6. klasse	32,04 %
7. - 9. klasse	19,72 %
Ut over 9. klasse	7,62 %

Prosentfordelingen i denne oversikten synes å være svært sammenfallende med tilsvarende tall fra forsøksmusikkskolene i Trondheim og Sandnes, de to eldste av forsøksmusikkskolene. For Trondheim kommunale musikkskole er prosentfordelingen:

Førskolealder	3,93 %
1. - 3. klasse	19,70 %
4. - 6. klasse	38,38 %
7. - 9. klasse	29,77 %
Ut over 9. klasse	7,71 %

Den relativt lave prosentandelen for barn i førskolealder har sin årsak i at det ved Trondheim kommunale musikkskole ikke er musikkbarnehagetilbud. Det er også interessant å merke seg at samleoversikten viser et noe større prosenttall for 1. - 3. klassetrinnene enn i Trondheim. Dette kan ha sammenheng med at noen av musikkskolene i samleoversikten har førskoletilbud (Storgruppeundervisning med allmenn musikkopplæring som mål.)

Denne sammenligningen synes å vise at det i en åpen musikk-skole, uten musikkbarnehage og tradisjonell førskoleundervisning vil være en hovedtyngde av elever i grunnskolealder (nær 90%). Det må imidlertid her tas det forbehold at Trondheim kommunale musikkskole kun har vært åpen i 5 år, og at en ennå ikke har noen erfaring med hvilket nivå både i størrelse og prosentfordeling en slik musikkskole kan forventes å stabilisere seg på.

En forventer ikke store variasjoner her, og basisressursen vil til enhver tid avpasses etter de variasjoner som måtte finne sted.

4.2.2. Prosenttillegget.

Arbeidsgr. ser på musikkskolesaken som en sak med usedvanlig store skole- og kulturpolitiske konsekvenser. Musikkskolene er i ferd med å tilføre norsk grunnskole en stimulans, dersom de i denne samordningsprosessen ikke taper sin integritet.

En musikkskole bygd på prinsippet om åpent opptak må se det som en av sine viktigste oppgaver å ta imot ulikt utrustede og ulikt motiverte elever fra alle lag av befolkningen.

For å make å gi et meningsfylt undervisningstilbud til alle - ikke minst til spesielt kortkomne og spesielt langtkomne

elever - behøver musikkskolen en større ressurstilgang enn med en mer homogen elevmasse.

Det er på denne bakgrunn maktpåliggende for arbeidsgruppens medlemmer å finne forståelse for at et garantert minstetimetall ikke må bli så lavt at dette blir til hinder for å gi et fullverdig undervisningstilbud.

Arbeidsgr. har allerede i sin generelle modell for beregning av et minstetimetall foreslått et prosenttillegg på 28%. Dette vil etter arbeidsgr.s vurdering gi rom for den individualisering (støtteundervisning), og i en viss utstrekning den periodiske ensemblevirksomhet, som må betraktes som forutsetning for en musikkskoles virksomhet.

Beregninger foretatt av Norsk musikkskoleråd (NOMU) viser at det 10%-tillegg som opprinnelig ble foreslått fra forsøksmusikkskolene, ville være uakseptabelt for de fleste andre skoler. Hovedårsaken til dette er den kjensgjerning at forsøksmusikkskolene har vært pionerer i forbindelse med gruppeundervisning, men også det faktum at disse skolene har hatt en særdeles vanskelig økonomisk situasjon de siste årene. Dermed har en der sett på statsstøtteordningen som den eneste mulighet for å redde hovedprinsippet om det åpne opptak, og har ut fra hensyn til ressursbesparing presset det totale gruppegjennomsnitt opp til et maksimalt nivå.

Arbeidsgruppen er, på samme vis som Norsk Musikkskoleråd - av den oppfatning at de gruppegjennomsnitt som er mulige i forsøkskommunene vil være urealistiske på landsplan. Det minstetimetall musikkskolene gis, må bygge på et noe lavere gruppegjennomsnitt enn i forsøkskommunene. Arbeidsgruppen mener at NOMU's forslag til prosenttillegg er nærmere det akseptable minimum for det store antall musikkskoler.

Arbeidsgruppen foreslår et prosenttillegg som for grunnskolen - 28 % - men forutsetter at en viss andel av dette kan overføres til styrking av grunnskolens praktisk-estetiske valgfag på barnetrinnet. (Se modell A, punkt 5.3)

En må til tross for en eventuell statstøtte anta at de aller fleste kommuner i vårt land vil måtte holde seg til et minstetimetall for sin musikkskole. Arbeidsgruppen har i sitt forslag til prosenttillegg følgelig lagt vekt på å finne fram til et tall som er nøkternt isine økonomiske konsekvenser, men som samtidig innebærer et akseptabelt nivå ut fra de musikkfaglige og pedagogiske hensyn en mener det er nødvendig å ivareta.

4.2.3. Tilskott til de praktisk-estetiske valgfag på grunnskolens barnetrinn.

Arbeidsgruppen har i sitt arbeid med alternative statsstøtte-modeller vært klar over den sammenheng en har mellom musikk-skoletilbudet og musikktilbudet i de estetiske valgfag på barnetrinnet.

Som eksempel kan nevnes Trondheim der vårsemestret 1981 anslagsvis 500 elever har slikt valgfagstilbud, mens musikk-skolen har 2700 elever.

Arbeidsgruppen ser det slik at enhver kommune bør stimuleres til økt valgfagstilbud i de estetiske fag. Musikk valgfag vil her være en direkte avlastning for musikkskolen, idet det vanligvis tilbys musikkskolepreget undervisning i disse timene.

Dersom en i denne sammenheng utelukkende tilrettelegger en statsstøtteordning for musikkskolevirksomheten, vil resultatet kunne være at grunnskolen overlater all instrumental/vokal grunnopplæring og ensemblevirksomhet til musikkskolen.

De negative miljømessige konsekvenser av dette i den enkelte grunnskole er åpenbar, men ordningen ville også innebære en dårlig ressursutnytting.

Arbeidsgruppens forslag er at grunnskolen tilføres en tilleggs-ressurs til økt gruppedeling i de estetiske valgfag.

Arbeidsgruppen viser i denne forbindelse til St.prp. nr. 1 for 1979-80 der Kirke- og undervisningsdepartementet gir uttrykk for at det er ønske om å få styrke barnetrinnet, deriblant (sitat) "å kunne utvide valgfagtilbudet slik at verksemder innan praktisk-estetiske fag som musikk." (t.d. i samarbeid med kommunale musikkskolar) heimkunnskap, hagestell, forming, kropps-øving m.v. kan styrkast")

4.3. Forslag til gjennomføringsplan.

Arbeidsgruppen regner med at bare et begrenset antall musikk-skoler allerede fra 1.1.82 vil ha et organisatorisk mønster (= målsetting og forskrifter) som samsvarer med de kriterier arbe- gruppen foreslår.

Bare et begrenset antall musikk-skoler vil derfor oppnå statstilskott fra 1.1.82.

Det vil være rimelig å anta at en del musikk-skoler vil kunne tilpasse seg regelverket og forskiftene fra høsthalvåret -82, og e må derfor regne med delvis opptrapping på utgiftssektoren fra 1.8.82.

Følgende trinn foreslås i gjennomføringsplanen:

- I: Modell A (iffr. kap 5) med 75% av normalsats for statstilskott = kr. 25.938.933,- (Se punkt 5.7)
Ordningen foreslås innført fra budsjettåret 1982.
- II: Modell A med 100% av normalsats for statstilskott = kr. 34.585.244,- (Se punkt 5.7)
Ordningen foreslås innført fra budsjettåret 1983.
- III. Modell B med 100% av normalsats for statstilskott.
(jfr. kap. 6)

Arbeidsgruppen viser til at MODELL A i seg selv betyr en be- grensning i forhold til nåværende og ønskelig omfang av musikk-skolens virkefelt. Det vil derfor være rimelig med en rask gjennomføring/opptrapping av statstilskottsordningen. Arbeidsgr. foreslår derfor 100% dekning etter beskrevne opplegg fra og med 1983.

Arbeidsgruppen forutsetter at en eventuell tilskottsordning gjøres kjent ved rundskriv til kommunene. Rundskrivet bør inneholde en beskrivelse av tilskottsordningen samt de be- tingelser departementet finner å måtte stille for å komme med i ordningen. Arbeidsgruppen viser i denne sammenheng til pkt. 7 (Forslag til retningslinjer for kommunal musikk-skole- virksomhet). Søknader om statstilskott vurderes og avgjøres av departementet.

5. Modell A.

UTVIDET MUSIKKOPPLÆRING TIL ELEVER I GRUNNSKOLEALDER

Definisjon: Med "utvidet musikkopplæring" forstår vi musikkopplæring utover obligatorisk musikk. Dette vil si

- 1) instrumental og vokalopplæring i musikkskolens regi samt
- 2) valgfag i musikk.

5.1. Basisressurs:

1.-3. klasse	-	Antall elevplasser i musikkskolen	x	11 1/4 min.	
4.-6.	"	"	"	x 15	"
7.-9.	"	"	"	x 20	"

Basisressursen beregnes ut fra antall elevplasser i musikkskolen pr. 1. oktober.

5.2. Prosenttillegg.

Det gis et prosenttillegg på 28 % til basisressursen. Dette gir et gjennomsnittlig forbruk på 0,43 timer pr. elevplass pr. uke.

5.3. Grunnskolens andel av totalressursen:

Av den totale timerressurs som tilføres kommunen, bør inntil 0,06 timer pr. elevplass i musikkskolen overføres til økt gruppedeling i de estetiske valgfag på grunnskolens barnetrinn.

5.4. Administrasjon av tilskottsordningen

Grunnskolen gjeldende regler følges når det gjelder rutiner for administrasjon av tilskottsordningen.

Skolesjefen i kommunen beregner timetallet for den utvidede musikkopplæring etter oppgave over antall musikkskoleelever/søkere til musikkskolen for den enkelte grunnskole.

Skoledirektøren er godkjennende instans.

5.5. Styringsorganer.

Skolestyret v/musikkskoleutvalget er ansvarlig for samordning av og ressursfordeling til det utvidede musikkopplærings-tilbudet innenfor grunnskolen.

5.6. Kommentar til modell A.

Arbeidsgruppen har valgt å ta utgangspunkt i at basisressursen i modell A beregnes ut fra antall elevplasser for musikk-skoleelever i grunnskolealder. Modell A inkluderer ikke forslag om refusjon til musikkskoleelever i førskolealder og på videregående skoletrinn.

Prosenttillegget omfatter en overføring til de praktisk-estetiske valgfag på grunnskolen barnetrinn.

5.7. Kostnadsberegning for modell A

I 1981 har kommunale musikkskoler ca. 45.000 elever. (Ref. Grunnskolerådets spørreundersøkelse om musikkskolevirksomheten fra januar 1981)

Av dette anslår arbeidsgruppen antall grunnskoleelever til å være ca. 40.000.

Ut fra dette blir anslaget:

- Timefaktor 0,43 gir 17.200 uketimer
- Årstimer: 653.600 timer
- Kostnadsfaktor: kr. 95,-
- Totale kostnader kr. 62.092.000,-

1) - Statstilskott: (refusjonsprosent 55,7) kr. 34.585.244,-

1) Den enkelte kommune får tilskott etter den prosentsats som gjelder for grunnskolen i kommunen.

Landsgjennomsnitt: 55,7%.

6 MODELL B

6.1. Basisressurs

Førskolenivå	antall musikkskolelever x 10 min/uke			
1-3 klasse	"	"	x 11	"
4-6 "	"	"	x 15	"
7-9 "	"	"	x 20	"
Ut over 9. klasse	"	"	x 22½	"

6.2. Prosenttillegg

Det gis et prosenttillegg på 28% til basisressursen.

6.3. Kommentarer.

Musikkskolen bør i praksis få et ansvar for utvidet musikkopplæring også på førskolenivå og videregående skoletrinn.

Den faglige og pedagogiske ressurs musikkskolene etter hvert vil romme, bør komme all musikkundervisning i kommunen til nytte. Barnehager, førskoler og videregående skoler er ikke som grunnskolen, faste institusjoner i alle kommuner. Barn og unge på disse alderstrinn vil i mange kommuner få et mangefullt undervisningstilbud dersom de ikke skulle få adgang til musikkskolen.

Arbeidsgruppen vil derfor foreslå følgende:

- Musikkskolen får ansvar for å organisere musikkopplærings-tilbud til førskolebarn og ungdom/voksne der slikt tilbud ikke er organisert på annen måte.
- Musikkskolen får ansvar for samordning av den utvidede musikkopplæringen for førskolebarn og ungdom/voksne i nært samarbeid med eksisterende førskoler og videregående skoler.
- Musikkskolen får ansvar for det faglig/pedagogiske opplegg og samordning av lærerressurser hva angår kursvirksomhet for voksne.
- Statstilskott til virksomheten under første og andre ledd gis etter den foreslåtte beregning, (basisressurs + prosenttillegg) og refunderes i kommunene etter gjeldende refusjonsordninger. Statstilskott til virksomheten under siste ledd gis som voksenopplæringstilskott.

Arbeidsgruppen viser til vedlegg (2) vedrørende musikkskolenes ansvar for elever etter grunnskolealder, og vil understreke betydningen av å få etablert minst en videregående skole med musikk som studieretningsfag i hvert fylke. Arbeidsgruppen vil videre understreke fylkenes generelle ansvar for å etablere praktisk-estetiske valgfag ved alle videregående skoler.

Gjennom et nært samarbeid mellom musikkskolen og den enkelte videregående skole vil en kunne oppnå økonomiske og faglige ordninger av stor betydning både for den enkelte elev og for musikklivet som helhet.

7. FORSLAG TIL MIDLERTIDIGE RETNINGSLINJER FOR KOMMUNAL MUSIKKSKOLEVIRKSOMHET

7.1. Organisering.

- 7.1.1. Hver kommune kan alene eller i samarbeid med andre kommuner ha en musikk-skole som er organisert i tilknytning til kommunens grunnskole.
- 7.1.2. Musikk-skolen bør organiseres som et musikkpedagogisk senter med servicefunksjon overfor grunnskolen og det lokale musikk-livet (1), Musikk-skolen får således et medansvar for grunnskolen's obligatoriske og valgfrie musikkundervisning og et hovedansvar for den instrumentale og vokale opplæring som tilrettelegges ut over den enkelte grunnskoles rammetimetall.
- 7.1.3. Musikk-skolen hører inn under skolestyret og ledes av et musikk-skoleutvalg med representanter fra skolestyret, musikk-skolens og grunnskolen's personale, det frivillige musikk-livet, elever og foreldre (2).
- 7.1.4. Skolestyret v/musikk-skoleutvalget er ansvarlig for samordning av og ressursfordeling til det utvidede musikkopplæringstilbudet i grunnskolen. Med "utvidet musikkopplæring" forstås musikkopplæring ut over grunnskolen's obligatoriske musikk-timer. Det vil si 1) valgfag i grunnskolen 2) instrumental og vokal opplæring i kommunal musikk-skole.
- 7.1.5. Musikk-skolen administreres av en rektor, eventuelt i samarbeid med en eller flere inspektører. Rektor og inspektør kan ha fagveilederfunksjoner overfor grunnskolen, og undervisning i såvel musikk-skole som grunnskole.

1) Merknad:

Eks. på områder som høver for samarbeid med grunnskolen:

- lærere (kombinerte stillinger)
- fagveiledning
- skolekonserter
- organisering/gjennomføring av valgfag
- kursopplegg for allmennlærere med musikk
- instrumentutlån m.m.

Eks. på områder som høver for samarbeid med det lokale musikk-livet:

- formidling av lærere (dirigenter-instruktører)
- voksenopplæringstiltak.

2) Merknad:

Disse institusjoner velger representanter til musikk-skoleutvalget:

- skolestyret
- musikk-skolens lærerråd
- " foreldreråd/elevråd
- skoleråd (grunnskolen)
- sang- og musikkutvalg i kommunen.

7.2. UNDERVISNINGSTIDA

- 7.2.1. Musikkskolens undervisningsår følger grunnskolens. (37 uker + planleggingsuke)
- 7.2.2. Regler for musikkskolens rammetimetall fastsettes av departementet i rundskriv hvert år. Musikkskolens rammetimetall kan inkludere tilskott til gruppedeling på grunnskolens barnetrinn (3 - 6) (Samordnet kommunal musikkopplæring)
- 7.2.3. Når elevene i musikkskolen får gruppeundervisning, bør leksjonslengden være minimum 45 min.
For individuell undervisning bør leksjonslengden være minimum 22½ min.
- 7.2.4. En musikkskole kan ikke fastsette et høyere gruppegjennomsnitt enn beregningsgrunnlaget for statstilskott tilsier.

7.3. UNDERVISNINGEN

- 7.3.1. Musikkskolen i samarbeid med grunnskolen bør gi alle interesserte barn i grunnskolealder tilbud om instrumental og vokal opplæring.
- 7.3.2. Musikkskolen kan også gi undervisning til barn i førskolealder, ungdom i videregående skolealder og voksne.
- 7.3.3. Påmelding til instrumental og vokal opplæring (musikkskole) skjer gjennom den grunnskolen eleven tilhører.
- 7.3.4. Eleven kan i samråd med musikkskolens ledelse velge flere disipliner. (Ha flere elevplasser)
- 7.3.5. Musikkskolen bør ikke ha egne kor, korps og orkestre dersom det fins tilsvarende i kommunen, men gå inn i et samarbeid med det frivillige musikkliv om slike tiltak.
- 7.3.6. Musikkskolen kan tilby periodisk ensemblevirksomhet til sine elever når slike tilbud ikke fins forøvrig, eks. som valgfag i grunnskolen.
- 7.3.7. En elev kan kun utelukkes fra musikkskolen dersom eleven viser manglende interesse for undervisning, f.eks. ved å ha mer enn tre ugyldige fravær på rad. Eventuell utelukking skal bare skje i samråd med elevens foresatte.

Regler for utelukking av elever fra undervisningen skal tas med i musikkskolens ordensreglement. (jfr. forskrifter for grunnskolen, pkt. 1.10)

7.4. MUSIKKSKOLEAVGIFT

- 7.4.1. Kommunene bør ikke fastsette høyere musikkskoleavgift enn den som framkommer ved følgende beregning:

Musikkskoleavgift: $\frac{\text{kostnadsfaktor} \times \text{ressursforbr. pr. elev/år}}{4}$

Eksempel:

Kostnadsfaktor	kr 95	
Ressursforbruk	0,43 t/uke	
Årsavgift	$\frac{(95 \times 0,43)}{4}$	38 = 388

*Kontingentskatt
1984 - nivå
k.f. 113
kr 439*

- 7.4.2. Musikkskoleavgiften bør være den samme uansett disiplin, undervisningsform og nivå.
- 7.4.3. Musikkskoleavgiften må kombineres med friplassordning, slik at ingen settes utenfor av økonomiske grunner.
- 7.4.4. Det bør innføres familiemoderasjon, slik at én familie uavhengig av antall barn og om det enkelte barn velger flere disipliner, maksimalt betaler for 2 elevplasser.
- 7.4.5. Musikkskoleavgiften er ikke å betrakte som betaling for undervisning, men går til delvis dekning av nødvendige driftsutgifter som f.eks. kontorhold, undervisningsmateriell, innkjøp og vedlikehold av skolens instrumenter, og administrative kostnader.

VEDLEGG I

DEN KOMMUNALE MUSIKKSKOLE OG MUSIKKBARNEHAGETILBUDET

Arbeidsgruppen er av den oppfatning at forholdet mellom musikkskolene og barnehagene må utredes videre. . Arbeidsgruppen har i sine drøftinger sett det slik at det er de ordinære barnehager i kommunen (i ulike former som daghjem, korttidsbarnehage osv.) som har ansvaret for å tilrettelegge et slikt undervisningstilbud innenfor en mer helhetlig opplæringssituasjon for barn på dette alderstrinn.

Arbeidsgruppen er klar over at barnehagetilbudet i Norge på ingen måte er et åpent tilbud, og at det tilbud en rekke musikkskoler her gir er et verdifullt og godt mottatt tilbud til førskolebarn i kommunen. Siden innholdet i musikkskolens musikkbarnehage ikke skiller seg fra det en barnehage bør tilby av musikkaktiviteter, kan en frykte at det i enkelte situasjoner vil kunne oppstå et uheldig konkurranseforhold mellom musikkskole og barnehage på dette feltet.

På samme måte som i forholdet mellom grunnskolen og den tradisjonelle forskole en har funnet i musikkskolene, ser arbeidsgruppen på denne saken som et spørsmål om riktig fordeling av ansvar.

I en utviklingsperiode som den vi nå opplever, er det viktig at musikkskolene finner sin profil som skoleslag i forhold til de andre skoler og institusjoner som omgir dem. Når f.eks. musikkskolene gir et undervisningstilbud innenfor det instrumentale/vokale område, så som en har sett i fiolinopplæringen av barn og voksne i grupper ("mini-fiolin"), vil dette være et supplement til det en barnehage kan tilby. Verken pedagogisk eller organisatorisk kan arbeidsgruppen se at musikkskolen med slik instrumental opplæring kommer i noe konfliktforhold til barnehagene. Tvert imot må en kunne forvente at det i framtiden bør kunne legges opp til et nærmere samarbeid mellom barnehagene og musikkskolene når det gjelder denne type undervisning.

Arbeidsgruppen syns denne saken er vanskelig, ikke minst fordi musikkbarnehagene er et udiskutabelt positivt tilbud for barn som ikke går i barnehager, og en kjenner kommuner der dette tilbudet er et åpent tilbud til alle interesserte barn i førskolealder. Den musikalske aktivitet som finner sted i musikkbarnehagene er dessuten et tilbud til barn i sin mest aktive og mottakelige periode nettopp når det gjelder musikkopplæring. Arbeidsgruppen henstiller derfor til Kirke- og undervisningsdepartementet å ta opp denne saken med Forbruker- og administrasjonsdepartementet med sikte på en grundigere utredning om de forhold som her er berørt. En slik utredning bør bl.a. ta stilling til hvilke kriterier som bør legges til grunn for en eventuell statsstøtte til musikkskolenes musikkbarnehager.

MUSIKKSKOLENS ANSVAR FOR ELEVER UT OVER GRUNNSKOLEALDER

Det må være klart at utvidet musikkopplæring for alle interesserte på grunnskolenivå vil medføre at et relativt stort antall mennesker vil føle behov for videreføring av denne undervisningen også etter grunnskolealder.

Åpent opptak av elever vil også medføre stor spredning i kunnskaps- og ferdighetsnivå, og vil, om en tenker i tradisjonell musikkskoledrift, ty på store differensieringsproblemer og relativt stort forbruk av timerressurser.

Et nærest mulig samarbeid mellom skoleverk, musikkskole og frivillig musikkliv vil også her kunne gi arbeidsløsninger som i praksis både kan være undervisningsmessig forsvarlige og økonomisk ressursbesparende.

Grunnlaget må være at en godtar ulike målsettinger for ulike elevkategorier, men at musikkskolen får et ansvar for å tilrettelegge de best mulige opplæringstilbud for de ulike kategorier og et ansvar for å koordinere disse tilbud.

For elever som har fått et utvidet musikkopplæringstilbud i grunnskolen og som har evner, anlegg og vilje til å videreføre dette eventuelt med sikte på musikk som yrke, eller del av yrke, vil en kombinasjon av musikkskole/videregående skole være eneste løsning.

De videregående skoler er fylkenes ansvar, og svært få videregående skoler gir i dag et undervisningstilbud i musikk som kan være interessant i denne sammenheng.

Opptakskravene ved høgre musikkutdanningsinstitusjoner bygger i vesentlig grad på utøvende ferdighet. Ferdighet som den enkelte elev må skaffe seg ved privatundervisning på egen kostnad.

I så måte stilles det langt større krav til egeninnsats hos musikkstudenter enn til studenter i nær sagt alle andre fagområder.

Det bør derfor være en klar målsetting om snarest mulig å få utviklet og gjennomført musikkundervisningstilbud i videregående skoler.

I første omgang bør det søkes utviklet et utdanningsopplegg i musikk ved minst en videregående skole i hvert fylke.

Videregående vokal/ instrumental opplæring samt generell musikk-kunnskap bør være hovedfag i dette utdanningsopplegget.

Rent praktisk kan dette organiseres enten ved at en musikkskole settes i stand til å ta på seg undervisningsansvaret, eller ved at en videregående skole i fylket bygges ut til å kunne dekke dette behovet.

I prinsippet bør dette være fylkets ansvar - på lik linje med annen videregående undervisning.

Imidlertid må det forutsettes individuell undervisning i relativt stor grad på dette nivå, og en rimelig musikkskoleavgift må kunne godtas.

Avhengig av geografiske forhold, kommunikasjoner, søknadstall m.v. avklares det om en slik skole pr. fylke er dekkende.

Musikk og andre praktisk/estetiske fag har generelt liten vekt i de videregående skoler. Det bør derfor også være en målsetting å få gjennomført et bredere undervisningstilbud på denne sektor ved alle videregående skoler. Valgfagordning og nærkontakt mellom musikkskole og den enkelte videregående skole vil her kunne gi positive løsninger, eksempelvis ved at musikk-skolen overlates ansvaret for undervisningstilbudet i musikk.

Musikkskolen bør også få et ansvar for opplæringstiltak overfor unge og voksne som ikke er tilknyttet noen skole. I stor grad vil dette være mennesker som deltar aktivt i ensemblesammenheng, kor, korps, orkestre o.l., eller mennesker som ønsker å utvide sine musikalske kunnskaper og ferdigheter av personlige grunner.

Praktisk musikkopplæring er som kjent godkjent som studieemne i henhold til voksenopplæringsloven.

Fellesrådet for sang- og musikkorganisasjonene i Norge har samtlige sang- og musikkorganisasjoner som medlemmer, og legger opp studietilbud for alle enkeltlag som ønsker å delta i slik virksomhet.

På fylkesplanet er det nå etablert Sang- og Musikkråd i alle fylker, og det arbeides jevnt for å få etablert liknende samarbeidsråd på det lokale plan.

Ved et nært samarbeid mellom musikkskolen og det lokale Sang- og Musikkråd vil det være fullt mulig å få organisert faste studietilbud og opplæringstilbud innenfor alle ønskelige emne-områder med tilskott over voksenopplæringsbudsjettet.

Regelverket for voksenopplæring tilsier gruppestørrelser på min. 5 . I mange sammenhenger vil dette ikke være god nok løsning for å ivareta de individuelle behov for hjelp. Dispensasjoner fra regelverket hva angår gruppestørrelse kan gis, men i denne sammenheng antar en at søknadsmengden om slike dispensasjoner ville bli svært store.

En bedre løsning ville være om regelverket kunne endres slik at videregående vokal/instrumentalopplæring fikk generell godkjenning på gjennomsnitt gruppestørrelse på f.eks. 3. Dette spørsmålet må eventuelt løses i samarbeid med voksenopplæringsavdelingen i Kirke- og undervisningsdepartementet.

Ved at musikkskolen får et ansvar for å koordinere denne studie-virksomheten i den enkelte kommune i nært samarbeid med det lokale sang- og musikkråd, vil en være sikret et best mulig faglig studieopplegg og koordinering av ønsker/behov. Dette vil ikke

minst få betydning i økonomisk sammenheng. Voksenopplæringsloven gir også anledning til alternativ førstegangsutdanning og/eller regulær førstegangsutdanning for voksne som tidligere ikke har fått fullverdig slik utdanning.

Et fåtall mennesker - om noen - kan sies å ha fått fullverdig musikkopplæring i grunnskolen i henhold til Mønsterplanens målsetting. Skolestyret i kommunen er styringsorgan for alternativ førstegangsutdanning på grunnskoleplan, - fylkes- skolestyret på videregående skolars nivå. Departementet skal godkjenne innhold og opplegg. Ved at musikkskolen får et ansvar for utarbeiding av ulike studieopplegg som alternativ førstegangsutdanning og står ansvarlig for gjennomføringen i den enkelte kommune, vil en også på dette felt være sikret en best mulig faglig og økonomisk gjennomføring.

Konklusjoner.

Fylkene står ansvarlig for at det bygges ut en videregående skole i hvert fylke med en allmenndannende/musikkfaglig linje. Utdanningen innsiktes på elever som planlegger høgre utdanning i musikk.

Fylkene har det samme faglige og økonomiske ansvar overfor musikkfaget som øvrige fag.

Grunnet stor grad av individuell undervisning forutsettes en rimelig elevavgift.

Undervisningsopplegget kan organiseres i samarbeid med en musikk-skole.

Innslaget av praktisk/estetiske fag i videregående skoler må styrkes generelt. Valgfagordning og nært samarbeid med musikkskolen vil kunne bedre situasjonen betydelig.

Musikkskolen bør sammen med det lokale sang- og musikkråd få ansvaret for å tilrettelegge voksenopplæringstilbudet i musikk i den enkelte kommune.

Det enkelte sang- og musikklag meddeler sine ønsker til sang- og musikkrådet som sammen med musikkskolen koordinerer behov og praktiske opplegg.

Musikkskolen får ansvar for å tilrettelegge alternativ første-gangsutdanning i musikk både på grunnskoleplan og videregående skolars nivå i den enkelte kommune.

Musikkskolen ivaretar all vokal- og instrumentalopplæring for voksne som ikke er tilknyttet noen undervisningsinstitusjon eller noe ensemble.

Utgiftene forutsettes dekket ved voksenopplæringstilskott og deltakerkontingent.